

Τάσος Χαλκιάς στο TheOpinion: «Το θέατρο είναι το best food για τους ανθρώπους»

O theopinion.gr/synenteykseis/tasos-chalkias-sto-theopinion-to-theatro-einai-to-best-food-gia-toys-anthropoys/

Δέσποινα Δαϊλιάνη

16 Σεπτεμβρίου 2022

Η καλοκαιρινή παραγωγή του ΚΘΒΕ «Αριστοφάνης – Ηρώνδας: *Contra tempo*» ξεκίνησε το ταξίδι της από τη Θεσσαλονίκη και ολοκληρώνει τον φετινό κύκλο των παραστάσεων και πάλι στη συμπρωτεύουσα, στις 17 και 18 Σεπτεμβρίου, στο Θέατρο Δάσους.

Ο Τάσος Χαλκιάς υπηρετεί τη «ναυαρχίδα» του πολιτισμού, το θέατρο, ακριβώς μισό αιώνα, από το 1972. Συγκυριακά, ξεκίνησε από το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδος και συναντιόμαστε, τώρα, να συζητήσουμε για την παραγωγή «Αριστοφάνης – Ηρώνδας: *Contra tempo*» του Εθνικού Θεάτρου της Θεσσαλονίκης -όπως θέλει να το αποκαλεί- στην οποία και πρωταγωνιστεί.

Ο ίδιος ομολογεί ότι «μπλέχτηκε» με τον χώρο αυτόν τυχαία, καθώς επιλογή του ήταν να ακολουθήσει το επάγγελμα του ναυτικού. Βρέθηκε να φοιτά στη σχολή του Εθνικού Θεάτρου, έπειτα από παρότρυνση των δασκάλων του. Έναυσμα, στα χρόνια του Λυκείου, στάθηκε το έργο του Γιώργου Θεοτοκά «*Το τίμημα της λευτεριάς*».

Φέτος, πρωταγωνιστεί στην παράσταση «Αριστοφάνης – Ηρώνδας: *Contra tempo*»: ένα έργο του Άκη Δήμου, «ενός σύγχρονου Έλληνα συγγραφέα με ιδιαίτερη ροπή κι επιτυχία προς την κωμωδία, προς τη συγγραφική αποτύπωση του χιούμορ και του σύγχρονου

Έλληνα αλλά και στη μετάδοση του χιούμορ του Αριστοφάνη», όπως αναφέρει.

Στην παράσταση αυτήν συνυπάρχει με ένα εξαιρετικό cast ηθοποιών (Ταξιάρχης Χάνος, Κων/νος Χατζησάββας, Δημήτρης Πιατάς, Σταμάτης Γαρδέλης) και παραδέχεται ότι νιώθει πολύ περήφανος για τη συνεργασία του με τον θίασο του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος. *«Είναι σημαντικό ότι νέοι και ταλαντούχοι ηθοποιοί δουλεύουν πάρα πολύ και με αυταπάρνηση· προσφέρουν τον εαυτό τους χωρίς να περιμένουν κάτι, παρά έναν μικρό μισθό», δηλώνει στο TheOpinion.*

Κύριε Χαλκιά, θα μας βοηθήσετε να ξετυλίξουμε το «κουβάρι» της υπόθεσης που πραγματεύεται η παράσταση «Αριστοφάνης – Ηρώνδας: *Contra tempo*»;

Έχουμε να κάνουμε με έναν κλασικό δάσκαλο της κωμωδίας, όπως είναι ο Αριστοφάνης, και με έναν μηδαμινό εκπρόσωπο των Ελληνιστικών χρόνων -περί τα τέλη της αρνητικής μέτρησης του χρόνου, δηλαδή γύρω στα 140-130 π.Χ.. Λέω μηδαμινό, γιατί τα έργα που έγραφε ήταν πάρα πολύ μικρές αναφορές σε κάποια γεγονότα, κάποια συμβάντα των κακώς κειμένων εκείνης της εποχής.

Η κωμωδία αυτό έχει ως καθήκον κι ως σκοπό, να σατιρίζει με χιούμορ ιδιαίτερο, καυστικό πολλές φορές, τα κακώς κείμενα μιας εποχής. Κι ο Αριστοφάνης δεν έκανε τίποτ' άλλο παρά αυτό, μόνον που το έκανε από πάρα πολύ σοβαρή σκοπιά, καταμηνύοντας τον πόλεμο και την κακή κυβέρνηση της πόλης των Αθηνών από τους εκάστοτε τυράννους της ή τους δημοκρατικούς άρχοντές της.

Αυτό δεν είναι δυνατόν να μπει σε μια ζυγαριά και να ισορροπήσει η ζυγαριά, διότι ο Αριστοφάνης έχει μια βαρύτητα μεγαλύτερη του Ηρώνδα. Κάποια στιγμή, όμως, ο θεός Διόνυσος ξυπνάει από τον λήθαργο και ανακαλύπτει ότι δεν υπάρχουν νέοι συγγραφείς -ιδιαίτερα προς την κωμωδία- για να τιμούν τον θεό του θεάτρου, όπως είναι ο ίδιος.

Έτσι, λοιπόν, αποφάσισε να ξυπνήσει τον Αριστοφάνη -από τον θάνατό του- για να δει τι καινούριο μπορεί να συγγράψει. Μέσα σε αυτήν τη διαδικασία, ξεμύτισε ένας κωμωδιογράφος με το όνομα Ηρώνας. Ο Διόνυσος “ξύπνησε” τον Αριστοφάνη για να τον κεντρίσει με την ύπαρξη ενός νέου κωμωδιογράφου, μήπως και τον καταφέρει να γράψει αυτός κάτι καινούριο και κάτι ακόμα πιο σπουδαίο, για να ανταγωνιστεί τον νέο κωμωδιογράφο που φάνηκε μπροστά του.

Βλέπουμε, λοιπόν, έναν θεατρικό αγώνα επί σκηνής, πάρα πολύ έξυπνα δοσμένο από τον Άκη Δήμου. Χρησιμοποιώντας το έργο «Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη, εμπλέκει μέσα τη σύγχρονη κοινωνική πλευρά της ιστορίας των ανθρώπων και κοιτώντας, βέβαια, τη μία πλευρά του νομίσματος, που είναι η ιλαρή του πλευρά, οπωσδήποτε καταφέρνει να γράψει ένα έργο το οποίο και το γέλιο προκαλεί και είναι μία ιδιαίτερη κωμωδία και ξαναθυμόμαστε και κάποιες σημαντικές σκηνές από τη «Λυσιστράτη», μέσα από τις οποίες ανάγλυφα φαίνεται η αντιπολεμική κραυγή του Αριστοφάνη. Γιατί, η «Λυσιστράτη», δεν είναι μία απεργία του φουστανιού από τη νύχτα και το κρεβάτι, όπως έτσι προς τα έξω έχει βγει η ιστοριούλα αυτή. Αλλά είναι μία μεγάλη αντιπολεμική κραυγή του συγγραφέα που βρήκε αυτό το εκπληκτικό εύρημα, που έχει και πάρα πολύ χιούμορ, για να καταδείξει ότι μπορούν οι γυναίκες, με τη δύναμη που έχουν, να σταματήσουν ακόμα και πολέμους.

Ο ανταγωνισμός αυτός έχει τρομακτικό ενδιαφέρον. Δεν υπάρχει κάτι που να μπορεί να νικήσει τον Αριστοφάνη σε αυτόν τον θεατρικό αγώνα, διότι οι ιστοριούλες που παραθέτει ο Ηρώνας είναι μηδαμινής αξίας, κάποια μικρά σκετσάκια, θα έλεγε κανείς, σύγχρονης επιθεώρησης, προκειμένου να καταδείξει ένα συμβάν ή ένα μικρό γεγονός που θα ενδιέφερε την κοινωνία.

Μέσα από το εύρημα του Αριστοφάνη, αναφερθήκατε στη δύναμη της γυναίκας που μπορεί να σταματήσει μέχρι κι έναν πόλεμο... Το τελευταίο διάστημα, όμως, το «φως» της δημοσιότητας είδαν πολλά περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης, με εμπλεκόμενα πρόσωπα σημαντικούς εκπροσώπους του ελληνικού θεάτρου. Πιστεύετε ότι αυτά τα γεγονότα κλόνισαν την εμπιστοσύνη των φίλων του θεάτρου;

Αυτό θα ήταν μεγάλο αμάρτημα εκ μέρους των φίλων του θεάτρου. Το θέατρο δεν έχει την παραμικρή πληγή από τέτοιου είδους κακοποιητικές συμπεριφορές, ανθρώπων που απλώς εργάζονται μέσα σε αυτό.

Όλοι εργάτες του θεάτρου είμαστε, ο καθένας από κάποια σκοπιά. Όποιος νομίζει ότι κρατάει το θέατρο από τα κέρατα, πλανάται. Οτιδήποτε κάνει κάποιος, δεν το κάνει στο όνομα του θεάτρου· τα περισσότερα πράγματα των καλλιτεχνών γίνονται στο όνομα του εαυτού τους. Τα λιγότερα, δυστυχώς, γίνονται στο όνομα του θεάτρου, για αυτό και το θέατρο κρατιέται από τα νύχια και τα δόντια ορισμένων οι οποίοι, πραγματικά, εργάζονται για αυτό μέσα σε αυτό. Δεν εργάζονται σε αυτό για τον εαυτό τους.

Το θέατρο είναι η ωραιότερη, η σπανιότερη τροφή...το best food για τους ανθρώπους!

Θα δανειστώ κάτι από την παράσταση. Πώς, λοιπόν, πρέπει να φεύγει ο θεατής από το θέατρο, για να μπορούν να πουν οι συντελεστές ότι «Εντάξει, κάναμε καλή δουλειά»;

Θα πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να φεύγει ικανοποιημένος, με μία τέρψη. Να νιώσει πραγματικά όμορφα ή, αν όχι να σκάσει από τα γέλια, τουλάχιστον να χαμογελάσει και να γελάσει αρκετές φορές. Το γέλιο είναι ψυχαγωγικό, ιδιαίτερα όταν είναι πηγαίο.

Το θέμα είναι ότι αυτό δεν είναι αρκετό. Πρέπει, αργότερα, να σκεφτεί, ίσως πιο νηφάλια, τι ήταν αυτό που τον έκανε να γελάσει, με τι διασκέδασε, τι ακριβώς αποκόμισε. Είναι ένα ερώτημα του Αριστοφάνη προς τον Ηρώνδα, μέσα στο έργο, και πολύ σωστά το χρησιμοποιείτε.

Είναι μία στιγμή που, πραγματικά, φαίνεται η αξία του Άκη Δήμου μέσα από αυτόν τον διάλογο. Επίσης, η αξία του συγγραφέα φαίνεται στη λεγόμενη παράβαση. Είναι γνωστό ότι ο Αριστοφάνης έκανε μία απότομη διακοπή του έργου του και άρχισε να μιλάει διά στόματος χορού, ιδιαιτέρως των κορυφαίων του, στο κοινό, χωρίς να υπάρχει πλέον καμία σύνδεση με το έργο. Άρχισε να λέει τα κακώς κείμενα της πολιτείας. Να κάνει, δηλαδή, μια κριτική καταγγελία, η οποία ήταν μερικές φορές -αλλά και κάποιες φορές δεν ήταν- εντός έργου. Αυτή είναι η λεγόμενη παράβαση. Ο ίδιος ο Αριστοφάνης της έδωσε μία έννοια παραβατικού χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι, παρά τη βάση, παρά την ουσία, πρέπει να πούμε και αυτά. Αυτή ήταν η άποψη του για την παράβαση.

Την παράβαση τη χρησιμοποίησε πάρα πολύ σωστά και ωραία ο Άκης ο Δήμου, και με την κορυφαία μας στον χορό –υπάρχει ένα κείμενο το οποίο αναλύει όλον τον σύγχρονο προβληματισμό και ολοκληρώνεται με την κακοποίηση στις γυναίκες, μιλιέται κι από το στόμα μιας γυναίκας. Θεωρώ ότι είναι από τα πιο σημαντικά σημεία και στοιχεία της παράστασης. Αυτό, θεωρώ, ότι δεν μπορεί να ξεφύγει από την αντίληψη του θεατή.

Το γέλιο, λοιπόν, και η κάποια σκέψη για σημαντικά κοινωνικά θέματα, οπωσδήποτε είναι αυτά που θα αποκομίσει ο θεατής φεύγοντας από αυτήν την παράσταση.

Τέλος, όπως είπε ο Μπρεχτ: «Και η τέχνη σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς των αποφάσεων, πρέπει να αποφασίσει». Πόλεμος, βία, ενεργειακή κρίση, ακρίβεια... Θέλω ένα σχόλιο από εσάς.

Συχνά πυκνά οι καλλιτέχνες έχουν απαντήσει σε ανάλογα ερωτήματα, ιδιαίτερα οι εικαστικοί, με μια υπεκφυγή, κατά τη γνώμη μου. Η οποία υπεκφυγή, λέει, ότι εγώ μιλάω με το έργο μου. Τα έργα μου δείχνουν τον χαρακτήρα μου, τα πιστεύω μου, δείχνουν αυτό που θέλω να πω στην κοινωνία. Εν μέρει, θα μπορούσαν να έχουν δίκιο: να ολοκληρώνεται εκεί η άποψή τους για την κοινωνία.

Προσωπικά πιστεύω ότι κάτι παραπάνω πρέπει να είμαστε: να είμαστε και αρκετά γεμάτα κοινωνικά όντα, δεδομένου ότι η κοινωνία δεν υπάρχει απλώς γύρω μας, αλλά κραυγάζει καθημερινά, θλίβεται, βογκάει, πονάει και δεν είναι δυνατόν να απαντάμε απέναντι σε όλα αυτά μόνον με το έργο μας. Πρέπει να απαντάμε και με τον λόγο μας.

Γι' αυτό θα παρακινηθώ να πω ότι τίποτα από όλα αυτά δεν είναι «μοδάτο», να το πω έτσι ξερά και λίγο μέσα από την αργκό, με την έννοια ότι ο πόλεμος είναι πραγματικά, πλέον, *demode*. Ειδικά όταν εξαντλούνται περιθώρια αληθινών ρητόρων σήμερα... Είναι πολύ ωραίο να ακούς πολιτικούς να ρητορεύουν: κι έχουμε αρκετούς, όχι μόνον εδώ στην

Ελλάδα, αλλά και σε παγκόσμια και ευρωπαϊκή κλίμακα. Υπάρχουν άνθρωποι που μιλούν πολύ ωραία και τη γλώσσα τους και επικοινωνούν αυτά που θέλουν να πουν, ανεξάρτητα εάν μιλάνε μέσα από τον κοινοβουλευτισμό και την κοινοβουλευτική δημοκρατία – καπιταλισμό, ανεξάρτητα εάν μιλάνε μέσα από μία σοσιαλιστική πλευρά, μέσα από μία ουμανιστική σκοπιά της κοινωνίας, από οποιαδήποτε σκοπιά κι αν μιλάνε. Υπάρχουν ρήτορες πολύ πολύ καλοί. Αυτούς μπορείς να τους ακούς, αλλά οπωσδήποτε κάτω από τον λόγο τους υπάρχει συμφέρον. Και υπάρχουν και άνθρωποι οι οποίοι θα αρθρώσουν έναν λόγο, λέγοντας κάποια κακώς κείμενα της κοινωνίας, ίσως και προτείνοντας μέτρα αντιμετώπισης αυτών ή χωρίς να έχουν κάτι δυναμικό να προτείνουν.

Οπωσδήποτε υπάρχουν πράγματα που δεν ταιριάζουν με τον πολιτισμό. Ο πολιτισμός είναι αυτός που ανεβάζει το πνεύμα του ανθρώπου, που δείχνει νέους ορίζοντες, μορφώνει τον ψυχισμό του, τον κάνει να κινδυνεύει ολοένα και λιγότερο από κακοτοπιές ψυχικής υγείας. Το θέατρο, κατά τη γνώμη μου, είναι ένας διάλογος, από την πλευρά της σκηνης και των ηθοποιών, ζωντανός. Από την πλευρά του κοινού σιωπηλός, αλλά με απόλυτη κατανόηση κι αντίληψη. Οπότε ναι μεν μιλάμε με το έργο μας και τις παραστάσεις μας -που δεν είναι πάντα δικής μας επιλογή, αλλά συμβαίνει πολλές φορές πολλά από αυτά να είναι καλά και διδακτικά έργα- αλλά μιλάμε και με τις συνεντεύξεις μας, με τον τρόπο που πιστεύουμε την κοινωνία, με το πόσο άνθρωποι είμαστε, με το πόσο μπορούμε έστω και λίγο να αποτελέσουμε ένα παράδειγμα για νεότερους ανθρώπους.

Μιλάμε δεν είμαστε βουβοί, είμαστε ενεργητικά όντα της κοινωνίας.

INFO

«Αριστοφάνης – Ηρώνδας: *Contra tempo*»

Σάββατο, 17 & Κυριακή, 18 Σεπτεμβρίου

Θέατρο Δάσους, 21.00

Προπώληση εισιτηρίων: viva.gr, 11876, wind, public, mediamarkt

Πληροφορίες – κρατήσεις στο Τ.: 2315 200 200 και στα εκδοτήρια του ΚΘΒΕ